

လံာ်ပာ်ဖျါအဖုာ်
လၢယုၤလံာ် ၂၀၂၆ နံာ်
လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးအပူၤဒၣ်လဲာ်

ပိာ်မုာ်အတၢ်လဲၤခီဖျိ ဘၣ်ထွဲတၢ်ခိၣ်ဆၢဘျါရဲၤတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ် ခီဖျိတၢ်ဃုာ်အိၣ်က
မ့ၢ်ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးအပူၤ

စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ
ဖဲ ၂၀၂၁ နံာ်ဝံၤအလီၤခံ ကီၢ်ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်
ဒုးကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိ လၢကီၢ်ပယီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်
အယီၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢအယံာ်အထၢအဘျီတ
ဖၣ်အဘျီန့ၢ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်ထီၣ်ဒုးနီၤစိ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပညိာ်ထီၣ်
ဒုးဒီးအံၤသ့ၣ်တဖၣ်အယီၤ ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ
လီၤဆီဒၣ်တၢ် ပိာ်မုာ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါဒိၣ်
ထီၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ. တချုးလၢ ၂၀၂၁ နံာ်သုးမိၤစိရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်
ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဒီးဘၣ်န့ၢ် ကီၢ်ပယီၤပူၤပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်
ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၃၃၀,၀၀၀) ဂၤ ဒီး အခဲအံၤ ပှၤ
ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ (၃,၇၅၀,၀၀၀)
ဂၤဘျဲာ်ဃုာ်ဃုာ်လံန့ၢ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ လီၤကဝီၤဟံာ်ပနီၣ်ကညီ
ကီၢ်စဲာ်အပူၤတခါ ဖဲ ၂၀၂၂ နံာ်ခိၣ်ထံးအပူၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်
အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်အါန့ၢ်ဒီး (၁၄၄,၀၀၀) ဂၤဒီး ဖဲ ၂၀၂၆
နံာ်အံၤန့ၢ် ပှၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ် ဟဲအါထီၣ်တုၤလၢ
(၁,၂၀၀,၀၀၀) ဂၤဘျဲာ်ညါန့ၢ်လီၤ.

ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးဟီၣ်က
ဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အုၣ်အသးပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲရဲၤရဲၤလၢ စုက
ဝဲၤတၢ်သဘံာ်သဘုာ် ဒီး တၢ်မၤပယွဲပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်လၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲ အဘျီတဖၣ်အဘျီအံၤ တမ့ၢ်အ
ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်ထံတခါဒီးဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခါ ဒုးအိၣ်
ထီၣ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်တဘၣ်တဘၢ အတၢ်အိၣ်သးလၢအကဲထီၣ်
သးတပယုာ်ဃီန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အံၤ တဘျီတ
ခိၣ်တၢ်နၢ်ပာ်အီၤဒီးအမ့ၢ် ကျိၤကျဲတခါလၢအဆုၤဃီပှၤဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်အလီၤဘၣ်ဆၢ တၢ်လဲၤခီဖျိအတၢ်နီၣ်လၢ KHRG
မၤနီၣ်မၤယါန့ၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိဂွံဝီအတၢ်နီၣ်တခါ မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးတခါလၢ တၢ်နၢ်ပာ်ဘၣ်အီၤကီၢ်
န့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်အါဂၤဟံာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်သုးလီၤသုးကျဲပာ်တၢ်ကွၢ်ဟံာ်ဃီအံၤ တဆုၤအဝဲသ့ၣ်ဆူ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၤဘၣ်
အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သဂၢ်ဒီး တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်အကွၢ်အဂီၤလၢအဂၤတမံၤန့ၢ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ
အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မူလၢ ဟံာ်ဃီလၢတဂ့ၤဘၣ် ဒီး တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်, ဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲတ
ဘျီဝံၤတဘျီ ဒီး ဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤတတီၤဝံၤတတီၤန့ၢ်လီၤ. လၢန့ၢ်အမဲာ်ညါ ခီဖျိတၢ်လဲၤထီၣ်ကွၢ်လီၤ အတၢ်တြိမၤ

အကြောက်တရားကို အံၤတုၤရင်း

မြန်မာပြည်အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ နေရပ်စွန့်ခွာနေရခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြတ်သန်းနေရသော အမျိုးသမီးများ၏အတွေ့အကြုံများ

KHRG ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့

ကျေးလက်နေပြည်သူများ၏အသံများကိုမှတ်တမ်းပြုရခြင်း

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအလၢအပွဲၤန့ၢ် တၢ်ရၤလီၤအီၤလၢအဲကလံး ကျိာ်ဒီး ပယီၤကျိာ်န့ၢ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢကျိာ်သၢမံၤလၢာ် အံၤတၢ်ဟံးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်လၢ KHRG တၢ်ကစီၣ်ပှၤယဲၤသန့ဖဲ www.khrg.org အပူၤသ့ၣ်န့ၢ်လီၤ.

တံတံတံ ဒီး တံတံဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တံၢ်ကီၢ်တံၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကမၠဝဲတံၢ်ဆၢတံၢ်လၢ တနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ် ဃုၣ်ဒီးတံၢ်ဟးဆွဲးတံၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤလၢကလၢဆွဲးဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ် ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတံၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ္မာက္ခါကော တာမေတာထံပိလိသက္ခါဒိ ပုလိအိဉ်ကမ္ပိပိဉ်မုဉ်လ၊ ကိပယီမုဉ်ထီဉ်ကလံထံးဟိဉ်ကဝီအပူသုဉ်တဖဉ် လ၊ လံတံပာပျါတဘုဉ်အံအပူနဉ် ပာပျါထီဉ်ဝဲပိဉ်မုဉ်သုဉ်တဖဉ်အတံလဲခီဖျါကျါကျဲခိဉ်သုဉ် ဘဉ်ထွဲဒီးတံဃုအိဉ်ကမ္ပနဉ် လီ၊ လံတံပာပျါအံ ဃုသုဉ်ညါဘဉ်ဃး နီခိတံဘိဉ်တံဘါအတံလီ၊ဘဉ်ယိဉ်သုဉ်တဖဉ်လ၊ အဟဲအိဉ်ထီဉ်ခီဖျါ တံမ၊ ပယွဲလ၊အဘဉ်ထွဲဒီးတံသဘိဉ်သဘုဉ် ဒီး ဒ်နဉ်အသိး သမံသမိးကွာထံစွာကီးဝဲ ဘဉ်ဃးဒီးတံတဘိဉ်တဘါ၊ တံတြိတံ ဃာတံလဲထီဉ်ကလီ၊ဒီး သွဉ်ထံးမုဉ်ခွါတံမပယွဲ အတံလီ၊ဘဉ်ယိဉ်သုဉ်တဖဉ်အံ၊ ဟဲဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဝဲပိဉ်မုဉ်သုဉ်တဖဉ် အကံအစီ လ၊ကအိဉ်မူခိဉ်ဆ၊ ဒီး လ၊ကလဲခီဖျါဝဲအတံအိဉ်မူလ၊ တနံဘဉ်တနံအဂီၢ်ဒ်လဲဉ်နဉ်လီ၊ တံဟဲဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး သုဉ်တဖဉ်အံ၊ ပာဃုဉ်ဒီးတံမ၊စုလီ၊ မ္မတမ္မာ တံဟးဆွဲးတံလဲထီဉ်ကလီ၊သုဉ်တဖဉ် ဖဲလ၊အဝဲသုဉ်မုဉ်လိဉ်ဘဉ် ဂံခိဉ်ထံး တံလိဉ်ဘဉ်အဆ၊ကတီၢ်ဒ်လဲဉ်နဉ်လီ၊ ဒ်နဉ်အသိး ပာပျါထီဉ်စွာကီးဝဲ တံဃုအိဉ်ကမ္ပအတံဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး ဘဉ်ထွဲဒီးတံ လုအိဉ်နီခိသးသမူ ဒီး တံဒီးန့ဘဉ်ဂံခိဉ်ထံးတံလိဉ်ဘဉ်နီခိသုဉ်တဖဉ် ဒ်အမုဉ် တံအိဉ်တံအီ၊ ထံ၊ တံအိဉ်ကဒုအလီ၊ ဒီး တံဖဲးအိဉ်မ၊အိဉ်လ၊ကျိဉ်စုတံဟဲနုအဂီၢ်သုဉ်တဖဉ်နဉ်လီ၊ လ၊နဉ်အမဲဉ်ညါ လံတံပာပျါအံ၊ ပာပျါထီဉ်စွာကီးဝဲ တံ တြိမ၊တံတံတံအဂ၊သုဉ်တဖဉ်လ၊ ပိဉ်မုဉ်သုဉ်တဖဉ်ဘဉ်ကွာဆာဉ်မဲဉ်ဝဲ ဒ်သိးကမ၊န့တံလိဉ်ဘဉ်ခိဉ်သုဉ်တဖဉ်အံအဂီၢ်နဉ် လီ၊ လံတံပာပျါအံ၊ ပာပျါထီဉ်စွာကီး တံဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဘဉ်ထွဲ တံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ဒီး တံဒီးန့ဘဉ်တံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ၊ အတံကဟုကယာ ခီဖျါဘဉ်ဃုအိဉ်ကမ္ပအယီနဉ်လီ၊ ဒ်နဉ်အသိး ပာပျါထီဉ်စွာကီးဝဲ တံတ၊တံသုဉ်တဖဉ်လ၊ အဟဲအိဉ် ထီဉ်ခီဖျါ တံမ၊ဘဉ်ဒိဟးဂီၢ်တံကူစါယါဘျါကျါကျဲသုဉ်တဖဉ်၊ တံတဒီးန့ဘဉ်ကသံဉ်ကသီလ၊လ၊လိဉ်လိဉ်ဘဉ် ဒီး တံတြိ မ၊တံတံတံဘဉ်ထွဲ တံဒီးန့ဘဉ်ချသုဉ် ဒီး မိဖဲဆဲးဆူဉ်ချ၊အတံကဟုကယာ သုဉ်တဖဉ်နဉ်လီ၊ လံတံပာပျါအံ၊ ဃုထံဉ် သုဉ်ညါအါထီဉ်စွာကီး နီသးအတံဘဉ်ဒိဘဉ်ထံး ဒ်အမုဉ်တံပျံ၊တံဖုး၊ တံဘဉ်မိဉ်ဘဉ်မးသုဉ်အးသးအးဒီး ပုတဝ၊တံအိဉ် မူလီ၊မုဉ်လီ၊ဖးသုဉ်တဖဉ် လ၊အဟဲအိဉ်ထီဉ်ခီဖျါကတီၢ်ယံတံတဘိဉ်တဘါအတံအိဉ်သးအယီနဉ်လီ၊

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢ၊ အလီၤခံကတၢၢ်တခါ ပာ်ဖျါထီၣ်ဘဉ်ဃးပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးလၢခါဆူ ညါအဂီၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ် ဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢဆါဒီးန့ၢ်ဘဉ် ဘဉ်ထွဲတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၤ၊ သူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီး ခွဲးယာ်လၢ ကကွၤအိၣ်ဘဉ်ကွၤလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီး အဝဲသ့ၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်တီ တၢ်တြၢ်, တၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး တၢ်လၢအလိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအယုၤကၢအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ် ပာ်ဖျါအဆၢဒိၣ်ဝဲအံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပှၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်ထဲပှၤလၢအဆုၣ်နီၤဒီး အိၣ်ခိးဒုၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် ကဒီးန့ၢ်ဘဉ်တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး ပှၤကဂဲလိာ်န့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်ဒီးဘဉ်. မ့မ့ၢ်တခါ အဝဲသ့ၣ်ကဘဉ်မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ တၢ်ကြးဟံးန့ၢ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤဒီတကတီၢ်ညါအပှၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါတဘျီတဘျီအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမၤနၢ်ပၢ်သးဘၣ်ထွဲ တၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးအမ့ၢ်အတီၤလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤအခါ အရ့ၤဒိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဆိကမိၣ် ထၢန့ၣ်ဃုာ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထံၣ်တၢ်ပာ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်လၢတၢ်လီၤသက့ၤဆးဒးဒီး မၤဘၣ်ဒိပုၤတဝါခဲလၢာ်အဆၢကတီၢ် တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိးဝဲတၢ်လဲၤခီဖျါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ခီဖျါတၢ်သ့ဝဲတၢ်ထံၣ်ကျါကျဲလီၤဆီအံၤန့ၣ် ကဒုးသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ပုၤဘၣ်ဃးတၢ်သကၢ်ဘျါရဲဝဲ တၢ်လီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိး ခီဖျါတၢ်သ့ကျါကျဲဝဲအံၤန့ၣ် ကပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်တၢ်လီၤဆီလၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲ ဒီး တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၤမၤဘၣ်ဒိဃုာ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး အပုၤတဝါဒီတဖုညါလၢကျဲဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျါတၢ်မၤတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢကျဲဒ်သီးအံၤအဃိ လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ပာ်ဖျါထီၣ်ဃုာ်တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အတၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်လၢ တၢ်ကွၢ်အီၤလၢမဲာ်ချဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါ တသ့ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢတၢ်ကခိၣ်ဆၢက့ၤတၢ်အဂီၢ် ဒိပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျါ ဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်ဆိ အိၣ်ဝဲအသီးန့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤ ဃုထီၣ်ဝဲပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါခဲလၢာ်ဃုာ်ဒီး ပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, လီၤကဝီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး တၢ်ဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီကျါကျဲသ့ၣ်တဖၣ် လၢကန့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် ဒီး ခိၣ်ဆၢဘျါရဲစၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီထီရီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤပိညါ

ဒ်သိးပကနၢ်ပၢ်အါထီၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်တၢ်လၢပၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤဒုသဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ ဖဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်အဂီၢ် KHRG မၤဝဲတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ် (၂၉) ယုၢ် ဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် တုၤ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၆ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဃီထံသမံသမိးအါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဃးဒီး ပိၣ်မုၢ်လၢကညီၤကီၢ်စဲၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခီဖျိလၢတၢ်ဘၣ်ဃးအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ဒ်အမ့ၢ် ပိၣ်မုၢ်ခွဲးယၢ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်ထွဲဒီး နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုကယၢ်ဒီး နီၢ်သးဒီးပုၤတဝၢတၢ်ရံၤလိာ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်အိၣ်မုၢ်ဆိးပၤ လၢတၢ်ကိးကပၤဒဲးအပူၤဖဲလၢယနူၤအါရံၤ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး လၢဒိၣ်ဝဲဘၣ် ၂၀၂၅ နံၣ် အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်နီၤဖးလီၤအါအကျိၤအကျဲၤဒီးတၢ်မၤအိၤ ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်သံကွၢ် ဒ် KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ကတဲၣ်ကတီၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပၢ်အါအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်မၤအိၤလၢ KHRG ပျီပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢအမ့ၢ်လီၤကဝီၤပုၤတဝၢဖိလၢ KHRG သိၣ်လိတၢ်ဃးအါ လၢကဘၣ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိပိၣ်မုၢ် လၢအကဲထီၣ်အသးလၢအပုၤတဝၢပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ် သ့ၣ်ညါထွဲဝဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဝဲအံၤ အတၢ်ပညိၣ်ဒီး ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ပျဲလၢတၢ်ကသူအဝဲသ့ၣ် အတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အစၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါပိာ်ထံနီၤဖး ကလၢပုၤအါထီၣ်အဂီၢ် KHRG က့ၤကွၢ်ကဒါက့ၤစ့ၢ်ကိး တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၂၂) ယုၢ် လၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်အိၤဒီးလီၤကဝီၤသဝီၤ (ပိၣ်မုၢ် ၁၅ ဂၤ ဒီး ပိၣ်ခွါ ၇ ဂၤ) လၢအပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်တဖၣ်ဖဲ ၂၀၂၄-၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. KHRG က့ၤကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကိး ပျီပူၤလံာ်တၢ်ပၢ်ဖျါ (၃၇) ဘၣ် လၢပုၤတဝၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်အိၤဖဲ ၂၀၂၄ နံၣ် ဒီး ၂၀၂၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤလၢအမ့ၢ် (တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ပၢ်ဖျါ, တၢ်ပၢ်ဖျါဖုၣ် ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ပၢ်ဖျါ) လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဃုအိၣ်ကမ့ၢ် ဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖဲခွဲးယၢ် လၢကဲထီၣ်အသးဖဲအဝဲသ့ၣ်လီၤကဝီၤဒၣ်ဝဲအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်ဖဲ လၢမ့ၤ ၂၀၂၆ နံၣ်အပူၤန့ၣ် KHRG မၤအါထီၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤတဝၢတၢ်ကရၢကရီ (CBOs) ဒီး ပုၤလၢအဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤ ဒ်အမ့ၢ် ကညီၤပိၣ်မုၢ်ကရၢ (KWO), ကညီၤဆူၣ်ချ့မၤစၢၤဝဲကျိၤ (KDHW) ဒီး ကီၢ်ပူၤကညီၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ကမံးတံၢ်(CIDKP) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ အဂ့ၢ်ကျါၤဂံၢ်ထံးတက့ၣ်

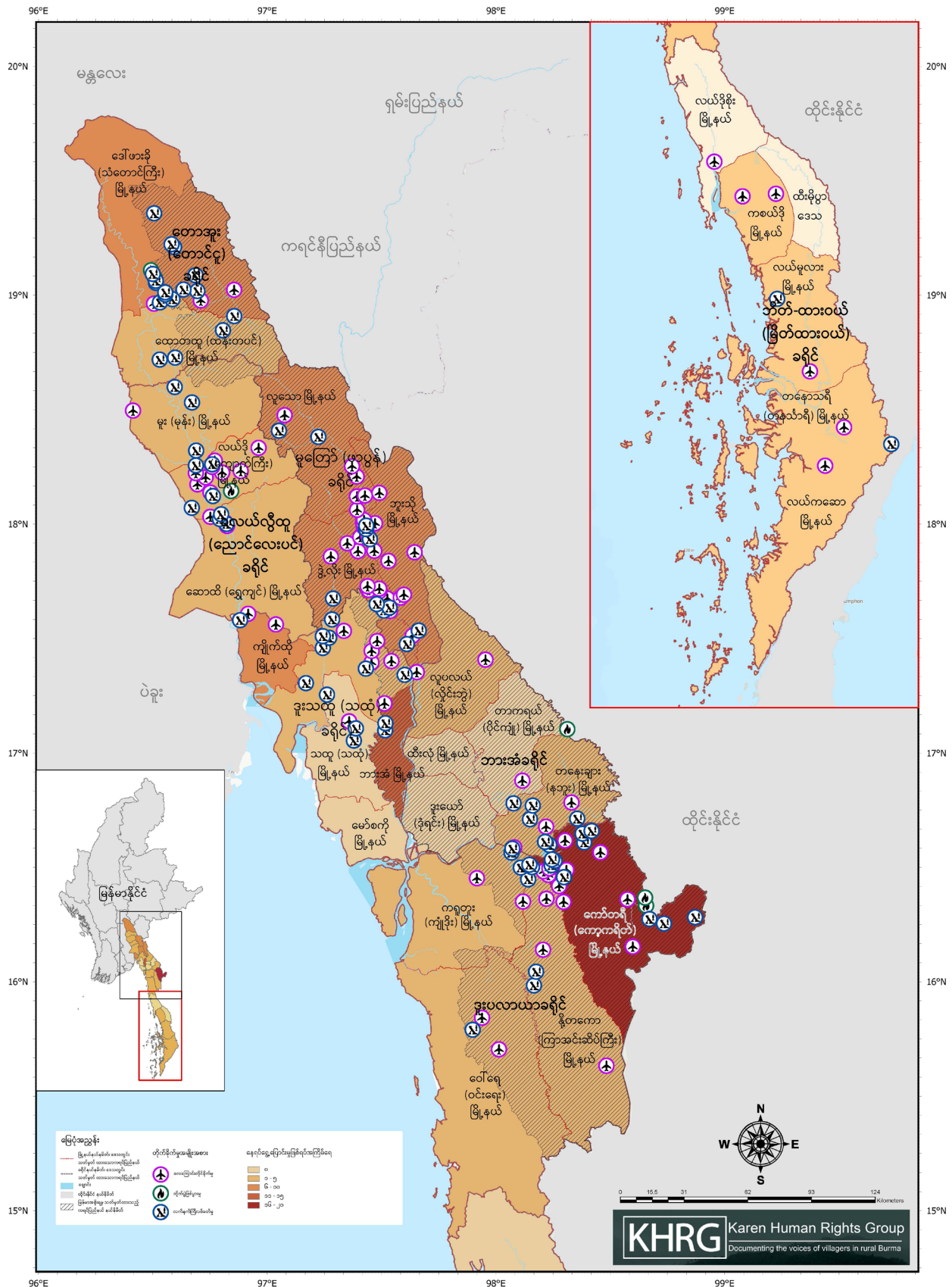
တၢ်စံၣ်စိၣ်တၢ်စိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီး ကညီဖိအတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢကမၤန့ၣ်က့ၤ အနီၣ်ကစၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဒီး တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသး အ
 ကီၢ်န့ၣ်အိၣ်ပွဲၤဝဲဒၣ်ဒီး တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤတဘၣ်သးဃုၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ဃုၢ်ဝဲ ဒီး တနီၤတခီဒ်သးသုတ
 ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်တဂ့ၤအကီၢ် သူဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဒိသဒၤလီၤသးကျိၤကျဲၤလိၤလိၤတခါအသိးန့ၣ်
 လီၤ. တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲပယီၤသုးမိၤစိၣ်ရိၤလၢ အကျဲးစးဖီၣ်တၢ်ဃုၢ်ဝဲ ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်
 ကမိၤပွဲၤတုၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤဒီးအထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤသ့ၣ်တဖၣ် အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. သုးမိၤစိၣ်ရိၤအံၤ မ့ၢ်ဟံးဃုၢ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမိၤ ဒီး
 တၢ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီ မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ် တၢ်မၤပယွဲထံဖိကီၢ်ဖိကမျၢၤခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကအိၣ်ဒီးဝဲဆူညါကွၢ်
 ကွၢ်ဒီး ကမျၢၤလၢကညီကီၢ်စံၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကလိၣ်ဘၣ်သူဒီးဝဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကျိၤကျဲၤတခါလၢ တၢ်ဒိသဒၤလီၤအနီၣ်က
 စၢ်သးအကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါဖူ၊တြုအါရုံ ၂၀၂၁ နံနံ သုးဟံးနုာ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိဒီး ဆိတလဲကိးလီၤက့ၤအသးလၢ ထံကီၢ်တၢ်ပၤတၢ်
ပြးကီၢ်ကးကရၢ (SAC) ဝံးအလီၢ်ခံ ကီၢ်ပယီၤအံၤက့ၤကဲထီၣ်ထံကီၢ်တဘျုးလၢ အဘျုးတၢ်ပၤဆူၣ်ပၤစီးအီၤလၢ သုးမိၤစိရိၤသ
န့ၣ်လီၤ. သုးမိၤစိရိၤတၢ်ဟံးနုာ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိအံၤ ဒုးအိၣ်အါထီၣ်က့ၤကးတၢ်သဘံၣ်သဘျုးလၢ ကီၢ်ပယီၤဒိတ
ဘျုးညါအပူၤ ဒ်အကဲထီၣ်တ့ၢ်အသးဖဲ ၁၉၈၈ နံနံအခါအသိး ဖဲကမျၢၢ်လၢအထီၣ်ဒါသုးမိၤစိရိၤလၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤကံၢ်သး
ဟီၣ်ကဝီၤပူၤသ့ၣ်တဖၣ် လဲၤဃုာ်အိၣ်ကမ့ဆူကလုာ်ဒုၣ်ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဒ်သိးကပံၤဖိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ကညီဒိက
လုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ (KNU) ဒီး ကလုာ်ဒုၣ်သုးဖိၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်ကရၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ပၤဆၢထီၣ်ဒါသကိးဝဲ သုးမိၤစိရိၤတဖု
အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကော်ပယီသုးမိစီရီအံ၊ ဖိာ်ဆူာ်မၤတရီတပါပိာ်မုာ်ပိာ်မၤ၊ ဒီး သူဝဲသွံာ်ထံးမုာ်ခွါတၢ်မၤပယွဲအဂၤတဖၣ် လၢတၢ်လီၤသကုၤဆးဒး အိာ်လံအနီာ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလံအဃိ ပိာ်မုာ် ဒီး LGBTQIA+ တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢာ်မဲာ်အါထီာ်ဝဲဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လုာ်အိာ်နီၢ်ခိသးသမူခွဲးယာ်ထဲသိးတုၤသိးတအိာ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ ပုၤတဝၢအတၢ်ထံာ်သံလၢပိာ်မုာ်ကဘၣ်မၤဟံာ်ဃီတၢ်မၤလၢတအိာ်ဒီးအဘူးအလဲဘၣ် ဒီး ကဘၣ်အိာ်ဒီးဟူးသးအဃိ မၤစၢ်လီၤဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်တူၢ်န့ၣ်ခိာ်ကဲလၢကခိာ်ဆၢဒီးလဲၤခိဖျါဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢအဟဲအိာ်ထီာ်သးခဲအံၤခဲအံၤ ခိဖျါတၢ်ဃုာ်အိာ်ကမ့အဃိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စံးစိၤဘၣ်ထွဲဒီး သဝီဖိတဖၣ်လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၢ်စံးအပူၤအံၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်စံးစိၤတခါလၢအပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ် သဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဒိၣ်ဆါက့ၤတၢ်ဆီၣ်တၢ်မၤနၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤလီၤကျဲလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ် ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီး တၢ်ဃ့ၢ်အိၣ်ကမံတပယုၣ်ဃီအဆၢကတီၢ်ဒၣ်လံာ်န့ၣ်လီၤ.

ဟိန်ခိန်ဂီ- ကီပယီသုးကဘီယူတၢ်ခးလီတၢ်, တၢ်ခးလီကျိဖးဒိန် ဒီး တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်သးတဖၣ်
ဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါထီၣ်အီးယုၣ်ဒီး တၢ်ယုၣ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်သးအဘျီသ့ၣ်တဖၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ (လါယ
နူၤအါရံၤ တုၤ လါဒံၣ်စဲဘၢၣ် ၂၀၂၅ နံၣ်)

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအဆၢဒိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အက့ၢ်အဂီၢ်

အဆင့် ၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်

စးထိပ်လၢ ပယီၤသုးမိၤစီရိၤဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ ပုၤတၢၤလၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ် ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်အါထီၣ်ဝဲဒီး ပယီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲၣ်နီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး မၤပယွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ခီဖျိတၢ်သူဝဲကဘီယုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်, တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကျိၤဖးဒိၣ်, ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်မဲၣ်ဖံးခိၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုး သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤဘၣ်ဒိဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယၢ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကဟုၣ်ကယၢ် ဒီး မၤဟးဂူၣ်ဟးဂီၤစ့ၢ်ကီး ကိုတၢ်သူၣ်ထီၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒး ဒီး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအတၢ် သူၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိတၢ်မၤပယွဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအယီၤ အါဒၣ်တက့ၢ် ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကညီကီၢ် စဲၣ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢပုၤဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအနီၢ်က စၢ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘဉ်အိၤဖဲ လၢအိၤကထိဘၢၣ် ၂၀၂၄ နံၣ် လၢ ဘအ---သဝီ, ဖလူကရှုၤ, ကိးတရံးကီၤဆၣ်, ဒူပျၢ်ယၢ်ကီၤ ရဲၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢအိၤကထိဘၢၣ် ၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ် ပယီၤသုးခးလီၤဝဲကျိးဒိၣ် ၁၂၀ မမ တဖၣ်ဆူ က့ၢ် ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒး အကရၢၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုစ့ၣ်တဘျီန့ၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ မိၢ်ဖိဆံးလၢအမံၤမ့ၢ် မၣ်စ--- တဂၤအဂီၤန့ၣ်လီၤ. မၣ်စ--- အံၤ အနီၤလၢအ စ့ၣ်တကပၤဘၣ်ဒိဝဲဒီးကျိးဒိၣ်က့ၢ် ဖဲအလဲၤဒီးလဲၤမၤတၢ်လၢဘုၣ်ကျိးဝံၤ ကက့ၤဆူတၢ်သ့ၣ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အခါ ပဲက့ၤအိၣ်ဘျးဝဲဖဲ ကျး တဖျၢၣ်လၢအအိၣ်ဖဲ ဘအ--- သဝီအပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤလၢစုထွဲတဘျီန့ၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခီဖျိပယီၤသုးခးလီၤကျိးဒိၣ် လၢကိပုၤအသိ ဘၣ်ဟးဂီၤဝဲ ဘအ--- ကိၢ်အတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG (စစ့ၣ်), လီၢ်ကဝီၤသဝီဖိ (စထွဲ))

၂.၁. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲကမ္ဗၢၢ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်

- ပုလီလီအိန်ကမုံပိတ်မုန်လုအအိန်ဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ကဃ့ၢ်အိန်ကဒုသးအဂီၢ် တၢ်လီၤအဘၣ်အဘၢလၢပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တအိန်နီတတီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်အိန်ကမုံအဆၢကတီၢ်ဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိဒီးဝဲ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်ကအိန်ကဒုအဂီၢ် ဘၣ်ဃုထၢဝဲတၢ်လီၤလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိန်စ့ၤကတၢ်အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုလီလီအိန်ကမုံပိတ်မုန်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်တွံၢ်ပုၤလၢအဂီၢ်ဆဲးဘါစၢ် တကးဒီးဘၣ်အမံၣ်ညါ အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်အဃိ ဒီး တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအပၤဘၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟးဂီၤလီၤမၢ်ကွံာ်န့ၢ်အီၤအဘျီတဖၣ်အဘျီဒီး ဒ်န့ၣ်အသီး ခီဖျိကီၢ်ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ထီၣ်ဒုးဝဲတၢ်ဃ့ၢ်အိန်ကမုံအလီၢ် မ့တမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤလၢအဘူးဒီးတၢ်ဃ့ၢ်အိန်ကမုံအလီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ခဲအံၤခဲအံၤအဃိ ပိတ်မုန်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိန်မူဝဲလၢ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်အတက့ၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုလီလီအိန်ကမုံပိတ်မုန်လၢ ဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤအကျါ အစၢၤကတၢ် (၂၀) ဂၤ ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်

ဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်ဒီး(၂) ဘျီန့ၣ်လီၤ.

- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အိၣ်ဒီး (၉၀) မျးကယၤလၢ KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲခဲအံၤအလီၤန့ၣ် တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အါဂၤဟံၣ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် ခိဖျါကဘီယူၤ ဒီး ခြိတဖၣ် အတၢ်ဟဲဆုၣ်ကွၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် အတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ်, ပယီၤသုးဒုးယၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်လၢအဘူးဒီး တၢ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ် ဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ပနၢ်ဟူဘၣ်စ့ၢ်ကိးကဘီယူၤဟဲယူၤဝဲၤဝီၤသီၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ် ကဘီယူၤမ့ဟဲလံၣ်ဒု ပဃုၤတဘျီဃီလီၤ. ခိဖျါလၢပပျံတၢ်ဖုး တၢ်အဃိ ပအိၣ်လၢပလီၤတဘျီလၢဘၣ်. ဖဲလၢပနၢ်ဟူကဘီယူၤဟဲသီၣ်တဘျီလၢလၢန့ၣ် ပကိးဖျိထီၣ်ပဒိၣ်ပဖိ ဒီး ပဃုၤလီၤ.”

မၢ်ဒၣ်---, မိၢ်ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျီဒဲၣ်ကီၢ်ရဲၣ်

- ခိဖျါတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် ဒီး အဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ခိၣ်ဆၢ က့ၤဝဲ တၢ်မၤပျံမၤဖုးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒီး ဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲခဲအံၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုၤဝဲ တၢ်လီၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်အလီၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအအိၣ်စီၤစုၤယံၤဒီး ပယီၤသုးမိၢ်စီၤရဲၣ်ဟူးဂဲၤ ညီၣ်နီၤဟီၣ်ကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂.၂. တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအဂီၢ် ဒီး တၢ်တြိတၢ်ဃာ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ

- ခိဖျါစုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်သဘျီ, တၢ်မၤပယွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် ဒီး ထံၣ်ကီၢ်သဲးတၢ်တဂၢ်တကျါသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပိၣ် မုၢ်လၢအအိၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုၤထီၣ်ကွၢ်လၢအဒူသဝီ, ပုၤတဝါအတၢ် အိၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆီလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ, တၢ်ဒိသဒါကျိကျဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤစ့ၢ်, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်တဘၣ်လီၤဘၣ်စး ဟဲနးထီၣ် ဒီး တၢ်သူကသံၣ်မူၤဘျီလၢပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ ဟဲအါထီၣ်ဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျိထီၣ်သးအါမံၤအဃိ ဒုးအါထီၣ်သ့ၣ်ထံးမုၢ်ခွါ တၢ်မၤပယွဲအတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟီၣ်လၢမုၢ်ပိၣ် ဒီး စုကဝဲၤကျိချံၣ်သ့ၣ်လၢတပိၣ်ဖးထီၣ်ဒီးဘၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢလီၤကဝီၤပူၤအဃိ ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲတၢ်သးပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် မ့ၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၤဒီးဘၣ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤဝဲခဲအံၤခဲအံၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအဂီၢ် မ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢကက့ၤကွၢ်က့ၤအဟံၣ်အဃိ ဒီး အတၢ်စုလီၤခိၣ်ခိၣ်လၢဒူသဝီပူၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၢ်စီၤရဲၣ်အတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢအလီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လၢ တၢ်ကဖိၣ်တၢ်, ဒုးဃာ်ဒီးဃုဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဖဲတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢ ပယီၤသုးမိၢ်စီၤရဲၣ်ဟံးန့ၢ် ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ် ဝံၤအလီၤခံန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ပာ်လီၤအါထီၣ်အတၢ်သမံသမိးတြဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢအ ဟူးဂဲၤလီၤကဝီၤအပူၤ ဒီး သမံသမိးကွၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိခိၣ်ဂီၤ အါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိၣ်ဃံးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တြိတၢ်ဃာ်လီၤ ကဝီၤပုၤဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢဝုၤဒ်အမ့ၢ် ဆူၣ်ချ့တၢ်အံး ထွဲကွၢ်ထွဲ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၤခိၣ်သးသမူအဂီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးမိၢ်စီၤရဲၣ်တၢ်ကူၣ်တရံးကျဲလၢအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲအပူၤဒ်အမ့ၢ် တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်, ကဘီယူၤတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် ဒီး မ့ထံၣ်ခးသံတဘျီဃီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤပျံလီၤဘၣ်ယိၣ်တပယူၢ်ဃီလၢ လီၤကဝီၤပူၤတၢ်လဲၤထီၣ် က့ၤလီၤအဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU တၢ်ပၤဟီၣ်ကဝီၤ ဒီး ဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ပၤသဃုၤအီၤ အလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမၤဃံးထီၣ်ဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အါဂၤ အတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

“အခဲအံၤဒု ယဟးတဘျုးဘျုး နီၣ်ကီၣ်လီၤ. ယဘၣ်ယိၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ် (ပယီၤသ့း) ကဖိၣ်ယၤ. (...) ယတလဲၤဆဲးန့ၣ် ဘၣ် ယဖိၣ်ခါဆဲး အကသံၣ်ဒီသဒါနီတဘျုးဒီးဘၣ်. ပုၤကွဲယၤလၢကလဲၤဒီးအီၤလၢ (တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါး မ့တမ့ၢ် တၢ်ဆါ ဟံၣ် လၢတၢ်လီၤအဂၤတတီၤ) ဘၣ်ဆၣ်ယလဲၤတဘျုးဘျုး. ယဟးထီၣ်ဟးလီၤတဘျုးဘျုးနီၣ်ကီၣ်လီၤ.”

ဒီၤဝ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျုးဒဝဲၣ်ကီၣ်ရ့ၣ်

၂.၃. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကျဲၤကျဲၤတဖၣ်

- ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ဘၣ်လဲၤခီဖျိကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်မၤပယုဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ် ဒိၣ်ဒိၣ် မ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်လံၤအနီၣ်လၢအဆံတဖၣ်အဆံလံၤဒၣ်လဲၣ် ဒီး မ့ၢ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်သန့ကုၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးပာ် ဆူၣ်အဂီၢ်အဘါ ဒီး အိၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဂၢၢ်ဂၢၢ်ကျဲၤကျဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တူၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကဲအကျဲၤကျဲၤခိၣ်သ့ၣ်လၢ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ် ပိၣ်မုၢ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်မိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်လၢ ကဟးဆဲး မ့တမ့ၢ် ကမၤစၢၤလီၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ အနီၣ်က စၢ်အဂီၢ်, အဖိအလံၤအဂီၢ် ဒီး ပုၤအဂ့ၢ်အဂၤလၢအအိၣ်လၢပုၤတဝါပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ပၣ်ဃုၢ်ဝဲဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤလၢ ကဒီသဒါဆီလီၤအသး, တၢ်ပာ်ဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အတၢ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်အဖိလၢ ဒီး ပုၤတဝါအတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူအတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ် ထံးတၢ်လိၣ်ဘၣ်နီၣ်နီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

ခီဖျိတၢ်သဘံၣ်သဘၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် အိၣ်ဝဲတပယုၢ်ဃီအဃီ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲ ကီၢ် ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီးတၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ်ဒီး လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤ ဒီး တၢ်တြီ မၤတံၢ်တၢ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူအဂီၢ် ဒီးတကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီ, ထံၣ်နီ, တၢ်အိၣ်ကဒုအလီၢ် ဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃.၁. တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တအိၣ်လၢကဖဲးတၢ်မၤတၢ်

- အါဒၣ်တက့ၢ် ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်လၢ အအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သး သမူအခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအဃီ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် လဲၤဝဲလၢအတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်အ လီၢ်ဒီး အစံာ်ပူၤတသ့လၢဘၣ်သတးဒီး အဝဲသ့ၣ်တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမူကျဲၤကျဲၤလီၤမၤကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိၣ်မုၢ်လၢ ဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်ဒီးအီၤလွံၢ်ပူၤအကျဲၤသၢပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲအဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် တၢ် ဖဲးတၢ်မၤခွဲးယာ်တအိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဘၣ်အဃီ အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်စုလၢလၢလီၣ်လီၣ်လၢ ကမၤပုၤဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.
- ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အါဂၤ ပာ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢ တၢ်နီၤဖးတၢ်အဒုၣ်အဆၢလၢ ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဝဲ ဘၣ် ထွဲဒီး တၢ်တူၢ်လိၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ခွဲးယာ်လၢတၢ်ဃုဖဲးဃုမၤအဂီၢ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

“မ့မ့ၢ်ယၤဒု အခဲအံၤန့ၣ် ယဘၣ်သးမၤတၢ်နီၣ်ကီၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် ခီဖျိယကဲပိၣ်မုၢ်အဃီ ပုၤတကီးယၤနီတဂၤဘၣ်.”

နီၣ်လ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒုပျာ်ယာ်ကီၣ်ရ့ၣ်

တကတီၢ်ဃီ ဖဲဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ခီဖျိလၢဟံၣ်ဃီတဖျါအပူၤ ဟံၣ်ဃီမူဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဃီ ပိၣ်မုၢ်သ့ၣ် တဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဝဲတၢ်ယိးသ့ၣ်တဖၣ်အါန့ၢ်ပိၣ်ခွါခဲးန့ၣ်လီၤ. ဒ်လုၢ်လၢထူသန့အိၣ်တၢ်ပာ်လံၤအသး ပိၣ်မုၢ်လၢကညီကီၢ် စံာ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အဝဲသ့ၣ်တမ့ၢ်ထဲပုၤလၢ အဘၣ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ခဲလၢကဲလၢ ဟံၣ်ဃီဃီပူၤဘၣ်အမဲၣ်ညါ ဟံၣ်ဃီတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သး

သမ္မအင်္ဂါ အဝဲသွန်ဘဉ်လဲဖဲလဲမၤစ့ကိး ဒီးလဲတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမ္မတၢ်ဖဲတၢ်မၤအဂၤသွန်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ ဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃.၂. ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘဉ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤ ဖဲဘဉ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်

- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်အကျါ (၈၀) မျးကယၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲဘဉ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် မ့ၢ်လၢအဝဲသွန်တဒီးန့ၣ်ဘဉ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, ထံ ဒီး နီၣ်ကစၢ်တၢ်လိာ်ဘဉ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤသွန်တဖၣ်ဘဉ်အယီၤ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘဉ် တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမ္မတၢ်ဂ့ၢ်ကိန့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တက့ၢ် တချုးဃုၢ်ဒီးဘဉ်အဆၢတီၢ် ကကတၢ် ကတီၤဆိပာ်သးအဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်ဘဉ်အယီၤ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ်သွန်တဖၣ် ဃုၢ်စိာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်ပီးတၢ်လိတဖၣ်တချုးဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကိတၢ်ခဲအဒိၣ်ကတၢ်လၢပဂီၢ်န့ၣ် ပကတဲလၢပတအိၣ်ဘဉ်အိၣ်ဘဉ်တၢ် လၢအဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါဘဉ်. ပတအိၣ်မူဘဉ်ဘဉ်ဘျီးဘဉ်ဒါဘဉ်. ဖဲပဃုၢ်အခါ ပတဃုၢ်စိာ်ဃုၢ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်.”

နီၣ်အဒ---, အိၣ်လၢ ဒုသထွၣ်ကိာ်ရ့ၣ်

- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်အကျါ လွံၢ်ပူၤသုၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘဉ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ကဒုဂီၢ်ဟံၣ်ဃီတၢ်ဂ့ၢ်ကိ ဒီး တၢ်အိၣ်ဆိးအိၣ်အိၣ်လီၤကျဲတဂ့ၢ်ဘဉ်အယီၤ တၢ်သွန်တဖၣ်အံၤ ဒုးအါထီၣ်ဝဲ တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမ္မ တၢ်ဂ့ၢ်ကိအဂၤသွန်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢ အဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢပုၤလၢကျါ ဒီး လုပူၤသွန်တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ဘဉ်မံလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ ဒီး အါစုအါဘျီအဝဲသွန် အဒဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ခိၣ်ဒုးတအိၣ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤ ဘဉ်တၢ်ဒိန့ၢ်အိၤဖဲ လါဒိၣ်စဲဘဉ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ဖဲပုၤလၢတၢ်လီၤတတီၤ, အလူကရူၢ်, ကွဲးထီၣ်ကိာ်ဆၢၣ်, ဒုသထွၣ်ကိာ်ရ့ၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဒိၣ်စဲဘဉ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ကဘဉ်ဖဲ ဟါလီၤခီ ၂:၀၀ နံၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ် ၁၂၀ မမ လၢ သဝီပူၤ ဃုာ်ဒီး ဘမ--- သဝီဖဲ အလူကရူၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျိဖးဒိၣ်ချဲတနီၤ လီၤတၢ်သုးဖးဖဲ အမ--- သဝီပူၤအယီၤ ဘဉ်သံသဝီဖဲ (၂) ဂၤ ဒီး ဘဉ်ဒိ (၁) ဂၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဆၢကတီၢ် ဟီၣ်ကဝီပူၤ တၢ်ဒုးကဲထီၣ်သးတအိၣ်နီတတီဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢပယီၤသုးခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒိအံၤအယီၤ သဝီလၢအလူကရူၢ်ပူၤ (၁၀) ဖျါဘဉ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွံာ်လၢ အဒုသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤ လဲၤဃုၢ်ဆူပုၤလၢ, တနီၤလဲၤဃုၢ်ဆူသီခါဖျဉ် ဒီး တနီၤလဲၤဃုၢ်ဆူ အရီၤဘဉ်ကျိးပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်

အလီၢ် တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး ကသံၣ်ကသီ တအိၣ်လၢလၢလီၣ်လိာ်ဘဉ်အယီၤ အဝဲသွန်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘဉ်ဝဲ တၢ်ကိတၢ်ခဲသွန်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပိာ်မုၢ်လၢအဘဉ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်သွန်တဖၣ်အံၤ ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်လၢပုၤလၢအလီၢ် ဒီး အဝဲသွန်ဘဉ်မံလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီး အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် အဝဲသွန်ဟံၣ်ဃီ တၢ်အိၣ်ကဒုလီၤအဂီၢ် တၢ်သွန်ထီၣ်တအိၣ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၢ်ကဝီသဝီဖိ)

- သဝီဖိလၢ အဘဉ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တနီၤ ဒီးန့ၣ်ဘဉ်တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤဘဉ်ဆၢၣ် KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အကျါအဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤစၢၤသွန်တဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်လၢအလၢအလီၣ်ဘဉ် ဒီး ပိာ်မုၢ်လၢအဘဉ်ဃုၢ်

အိပ်ကမ့်လာပျံပူ၊ ဒီး လုပူသ့တဖန် ညီနီတဒီးနီဘန်တင်တိစၤမၤစၤဘန် ခိဖျါလာတၢ်ဃုၢ်မံးဖျါးအလီၤ ဒ်အံၤ သ့တဖန်န့ၣ် အိပ်လာတၢ်ဒုၣ်စၤယံၤ၊ တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤကီၤခဲ ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၃.၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၣ်ခိးသးသမူအဂီၢ်လီၢ်ကဝီၤဒူသဝီတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်

- ပုလဲဘက်တံထိုင်လိာ်သံကွာ်အီၤ သၢပူအကျါခံပူန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိသးသမူအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ကျါကျဲ လီၤဆီလိာ်သးကလုာ်ကလုာ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤလိာ်သးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ကူတၢ်သီး, ဃုအိၣ်ဃၢအိၣ်တၢ်လၢပှၢ်ပူၤ, တၢ်ဟံးလိာ်ဆိကျိၣ်စ့ လၢပုၤကၤအအိၣ်ဒ်သီးကပူၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်လိာ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆင့် ၄. တာ်အိန်ဆူန်အိန်ချဲ့ ဒီး ဆူန်ချဲ့တာ်အံးထွဲကွာ်ထွဲ

ပယီသုးမိစိရီထီၣ်ဒုးလီၤကဝီသဝီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဃီတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဟီၣ်ကဝီပုၤ ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆါၣ်မံာ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အါထီၣ် ဒီး လိာ်ဘၣ်ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲလၢအရ့ဒိၣ်နီၤနီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ပယီသုးမိစိရီခးလီၤကျိဖးဒိၣ်ဒီး ကဘီယူဟဲခးလီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဒိမာ်ဂီၤတၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါးဒီး တၢ်ဆါဟံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ ပုၤဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်မူနးနးဖှိၣ်ဖှိၣ် ဒီး တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤ တၢ်တဆူၣ်တချ့အါ, ကသံၣ်ကသီတအိၣ်, ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်စ့ၤ, တၢ်ကွၢ်ထွဲဟုးသးမိၢ်ဒါဖိဆံးတလၢတလီၣ်ဒီး ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဆွဲကဆီတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢပိာ်မုၢ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပုၤမိၢ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၁. ပုလီအိန်ကမ္ပံပိန်မုန်တဖန်အတၢ်အိန်ဆူအိန်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီ

- ဆူဉ်ချူတၢ်ကွၢ်ထွဲအလီၢ်အိၣ်ယံၤဒီးတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အဃိ ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်သဝီဖိတဖၣ်လၢ၊ အိၣ်တဆူဉ်တချူဘၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူဉ်အိၣ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ကဲထီၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢကရဲၣ်ကျဲၤဘျါၣ်ၣ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်ဆူဉ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ် ဒီး ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကသံၣ်တၢ်ကူစၢၤယါဘျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤတဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢ၊ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ညီန့ၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ဃၢ်, တီးကွ့, တၢ်ကီၢ်ထီၣ်, တၢ်ဘၣ်သမုာ်, ကူး, ကဆဲ, ခိၣ်သ့ၣ်ဃံဆါ, ဘၣ်သး, တၢ်ဟၢဖၤလူ, ကဖုတၢ်ဆါ ဒီး ဟၢဖၤဆါသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ညီန့ၢ်တၢ်ကူစၢၤယါဘျါအီၤန့ၢ်ဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်လၢတၢ်အိၣ်သးတဂၢ်တကျါၤဘၣ်အဃိ ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဆူဉ်ချူတၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲ, ထံကဆိ ဒီး တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါအဂီၢ် ကီခဲဝဲအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အါတီၤ လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပုၤကျါ ဒီး တၢ်လီၤလၢပုၤဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အိၣ်အါတလၢအလီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီသ့ၣ်တဖၣ်ယွၤလီၤလၢထံကျိပူၤအဃိ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါရၤလီၤအသးအါထီၣ် ဒီး ဆူဉ်ချူတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၤတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီတဖၣ်တဂ့ၤဘၣ်အဃိ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိာ်လၢဆူဉ်ချူအဂီၢ် ဒီး ရၤလီၤအါထီၣ်တၢ်ဆူးဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ဂၢ်လိာ်သးသ့ၣ်တဖၣ်သ့ညီအါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.
- အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၢ်အခါ အဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် လၢကကွၢ်ထွဲကတီၤလီၤအနီၢ်ကစၢ်ပိာ်မုာ်လုၢ်လၢ်ဟဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအစံးဆၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ပိာ်မုာ်လုၢ်လၢ်ဟဲအဆၢကတီၢ် အဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ် နီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤလၢအဘၣ်ဘၢ, တၢ်ကဆဲကဆိဒီး တၢ်ကွၢ်ထွဲကတီၤလုၢ်လၢ် တၢ်ပီးတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢ လၢလီၣ်လီၣ်ဘၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဘၣ်ကဆဲကဆိ ဒီး သူးသ့ၣ်လၢကပီၤအဂီၢ် ကီခဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ပိၣ်မုၢ်တၢ်နီၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်ဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဘၣ်ဃးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢတကပၤအိၣ်. အဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢတကပၤဘၣ်ဘျီး ဘၣ်ဒါဘၣ်. (...) ပိၣ်မုၢ်အိၣ်တကၤ အလုၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး ဘၣ်ဃးမုၢ်ဟးဖျိးဒ်အံၤအဃိ အဝဲသးဘၣ်ဒ်နီၤကီၤလီၤ. အဝဲတူၢ်ဘၣ်ဝဲလုၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီး နီၤသးဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအဃိ အဝဲဘူးကသံဘၣ်သးညါ. (...) အဝဲလဲၤဒီးကွၢ်အသး လၢ တၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်ဆၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ်အံၤတလီၤမၤဘၣ် မ့ၢ်လၢအလုၢ်လၢသ့ၣ်ထံတဘၣ်လီၤဘၣ်စးဘၣ်အိၣ်တခါ ခါအဃိ.”

နီၤလ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဒုပျံယၢ်ကီၤရဲၣ်

၄.၂. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဒီးနီၤဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်

- ခီဖျိလၢပယီၤသးမိၤစိရဲၤ ထီၣ်ဒုးနီၤစိ ဒီး ပညိၣ်ထီၣ်ဒုး ဆူၣ်ချ့တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အလီၤအကျဲတဖၣ်အဃိ တၢ်ဆါဟံၣ် ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီး တဖၣ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဝဲတကးဒီးဘၣ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ထီၣ်ဒုးတဖၣ်အံၤ ပညိၣ်ဝဲဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်စ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီ ပယီၤသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ဒီး တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တဖၣ်အဃိ ကဒီးနီၤဘၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ကဟုကယၢ် အဂီၢ်ကဲထီၣ်တၢ်တၢ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိၣ်မုၢ်တဖၣ် အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ် ဘၣ်ဃးဆွဲးတၢ်ဟးထီၣ်က့ၤလီၤ. ခီဖျိဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်ဝဲတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ. အတၢ်ကီၤ တၢ်ခဲ ဒီး ပယီၤသးအတၢ်မၤပယွဲ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဆူၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲနးဒိၣ်ထီၣ် ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ် ကျိၣ်စ့အတၢ်ဃးတၢ်စ့ၤလၢတၢ်ကမၤနီၤဝဲ ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်သ့ၣ် တဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ဝဲတၢ်ယိးဖးဒိၣ်လၢ ဟံၣ်ခိၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ် အိၣ်စ့ၤ မ့တမ့ၢ် တအိၣ်ဝဲဘၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိၣ်မုၢ် လၢ အဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီ တၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ကူၤစါယါဘျီအတၢ်လၢ်ဘျီလၢ်စ့ၤတဖၣ် ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၤတၢ်ဂီၤလၢကဒီးကူၤ စါယါဘျီသး ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သကါဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးနီၤအံၤ ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၃ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၤလၢအဘူးဒီး ဘဘ---သဝီ, ဘုအါဒါကရူၢ်, ဘုသိၣ်ကီၤဆၣ်, မုၢ်တြီၢ်ကီၤရဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်န့ၣ် ခီဖျိပယီၤသးအကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်အဃိ ဘၣ်ဒိၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အကျိၣ်ပၢ်ဃုၢ်ဒီးပိၣ်မုၢ်တကၤလၢအအိၣ်လၢ ဘဘ---သဝီ န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤပၢ်ဖျါဝဲ ပိၣ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဒိတကၤန့ၣ် ဘၣ်တၢ်ယိးအံၤလၢစ့ၢ်ပူၤ လၢဘၣ်တၢ်ဘျီလီၤအံၤလၢဝဲထီၣ်ခူဘိအလီၤ ဒ်လီၤကဝီၤဒုသဝီအပူၤ သဝီဖိတဖၣ်မၤညီနီၤဝဲအသးန့ၣ်လီၤ. ကညီဒိကလုာ်ဂၤသးကရၢ (KNDO) ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအအိၣ်လၢဘၣ်ဘၢ သးရဲၣ်အသးဒု (၂) အဖိလၢတဖၣ် ကွၢ်ထွဲကူၤစါယါဘျီဆီန့ၣ်ဝဲ သဝီဖိလၢဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် တချုးတၢ်လဲၤဆုၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆူ ဘဝ--- ကသံၣ်ဒီးလၢအအိၣ်ဖဲ ဃိၣ်လိာ်ကျိၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိကမ့ၢ်ကသံၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတအိၣ်ဘူး ဖဲန့ၣ်ဘၣ်အဃိ ပုၤဘၣ်ဒိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တူၢ်ဝဲတၢ်ဆါဒိတနုၤ တုၤလၢ မုၢ်ဆူၣ်ထီၣ်တနုၤဂီၤနီၤန့ၣ်လီၤ. လၢလီၤခဲတနုၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ဆဲးကျိးဝဲ လီၤကဝီၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီး ဒီးနီၤဘၣ်ဝဲကသံၣ်အိၣ်ဒီး ကသံၣ်

ဆဲးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ် ဖဲလါဒိၣ်စဲဘၣ် ၁၂ သီ, ၂၀၂၅ နံၣ်ဝံၤအလီၤခဲ သဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲ ဘုအါဒါကရူၢ်ပူၤ သ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပလီၤသ့ၣ်ပလီၤသးအပူၤထီဘိ ဒီး ပျံၤဝဲလၢကဘီယူၤကဟဲခးလီၤကဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိအိၣ်အါဂၤ ဃုၢ်ထီၣ် ကွၢ်လၢအဟံၣ်အဃိ ဒီး လဲၤဃုၢ်အိၣ်ကဒုလၢပုၤဒီး ထံခဲကွၢ်စိးသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကဃုၢ်ပူၤဖျဲးအသးလၢ ပယီၤသးအတၢ်ဟဲခးလီၤတၢ် လၢခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- လီၤကဝီၤသဝီဖိ)

- ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၣ်အါဂၤ ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် အလီၤတၢ်အိၣ်လၢ လၢလီၤလီၤတၢ်အိၣ်အိၣ်ပုၤလၢအိၣ်လၢ တၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ဝဲဒီး ကသံၣ် ကသီတကူတလၢန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ပုၤပူၤအဆၢကတီၢ် တၢ်ဒုးအိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ် အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟု ကယာ်လၢအလီၤဝဲဒၣ်နီၤနီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကသံၣ်ကသီ, ကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါတၢ်ဆါလၢဖိသ့ၣ်အိၣ်ဖျါသီသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်, ပုၤကွၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးကံၤစီၤလၢပုၤ ဒီး တၢ်ကဆဲးကဆီတအိၣ်ဘၣ်အိၣ်ပုၤလၢလီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲအါလၢ မိၢ်ဒီးဖိခဲၤလၢတၢ်ဖဲတၢ်အိၣ်ဖျါသ့ၣ်လၢအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးဟုးသးအဆၢကတီၢ် အရူၤဒိၣ်ဝဲလၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါ လၢလၢပုၤပုၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၣ်အါဂၤပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤမိၢ်ဒါလၢအိၣ်လၢတၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်အလီၤသ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်ကျဲးစးသပုၤပုၤ ဒ်သီးကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ကူကူလၢလၢ လၢတနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်အယိၣ် ကဲထီၣ်ဝဲတၢ် ကီတၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢအလီၤဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး မိၢ်လၢအဘၣ်ဖျါ အိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢအဖိတဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်န့ၢ်ဂံၢ်န့ၢ်ဘါလၢလၢပုၤပုၤ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄.၃. ကျိၤကျဲးလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢအရူၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်

- လီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်ကရူၤ ဒ်အမ့ၢ် KDHW ဒီး ထၢၣ်ဝဲချါဆူၣ်ချ့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိကရူၤ (BPHWT) သ့ၣ်တဖၣ် ဒုးအိၣ် ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ဟ့ၣ်ဝဲကသံၣ်ဆဲးဒီးသဒါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ဃီန့ၣ် တၢ်ကရူၤကရိသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် ကညီတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဝဲဒီး (KORD), CIDKP, ဒီး KWO သ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်ဝဲတၢ် အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်အိၣ်ကဒုအပီးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. KWO ဒီး KDHW ဟ့ၣ်ဝဲ မိၢ်ဒီးဖိ သ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဆီထွဲ မၤစၢၤလီၤဆီဘၣ်ဆၢၣ် တဘျီတခီၣ် တၢ်ကရူၤကရိအဂၤ မ့တမ့ၢ် ကရူၤကရိအဂၤတဖၣ် န့ၣ်လီၤဆီထွဲမၤစၢၤအိၣ်ဝဲစ့ၢ် ကီးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဆၢၣ် ခီဖျါကျိၣ်စ့တၢ်ဆီထွဲမၤစၢၤတလၢတ ပုၤ, တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်ဆၢၣ်ထီၣ်ဆၢၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘါအတၢ်ဂွၢ်ကီသ့ၣ်တဖၣ်အယိၣ် တၢ် ဆီထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် တန့ၢ်ကိးဆၢကိးကတီၢ်ဒီးဘၣ် ဒီး ညီန့ၢ်န့ၣ်တလၢတလီၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၅. ပိာ်မုၢ်လၢအဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၤသးဒီးပုၤတၢ်တၢ်ရူၤလိာ်ဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်မုၢ် ဆိးပၤ

ဖဲဘၣ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးဝဲဒၣ် တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်တကးဒီးဘၣ် တၢ်တၢ်တၢ်အက လုာ်ကလုာ်ဒ်အမ့ၢ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်အဟံၣ်အယိၣ် တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ အဝဲသ့ၣ်တပူၤဖျဲးဒီးလၢ ပယီၤသုးမိၢ်စီၤရိၤအတၢ်မၤပျံၤ မၤဖျဲးထီၣ်ရိၤအံၤဘၣ်အယိၣ် အဝဲသ့ၣ်နီၤသးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၁ သးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ကီၤခဲဟဲအိၣ်ထီၣ်ခီဖျါ တၢ်ထီၣ်ဒုး ဒီး တၢ်ဖျါအိၣ်ကမ့ၢ်တဖၣ်

- ဖဲတၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ်မုၢ် လၢအအိၣ်ဖဲကညီကီၤစဲၣ်ပူၤတဖၣ်အဆၢကတီၢ် တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ် တဲဖျါထီၣ်အါကတၢ်တခါန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၄၁) ခါအပူၤန့ၣ် တၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးအိၣ်ဖျါထီၣ် ဝဲ (၂၀၆) ဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ခဲလၢအပူၤန့ၣ် ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖျဲးလီၤလီၤဆီဆီတ ခါလၢအမ့ၢ် ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲၣ်နီၤစီၤဒီး လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ပိာ် မုၢ်လၢတၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအိၣ် (၈၀) မျးကယၤဃာ်ဃာ်န့ၣ် တဲဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲပယီၤသုးကဘီ ယူၤခးလီၤတၢ် ဒီး တၢ်ခးလီၤကျိၤဖျဲးဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တင်ဂီအံဘတ်တင်ဒီနီအံဖဲ လါအူဖြှဲ ၂၀၂၄ နံ ဖဲ စဘ--- သဝီ, အိ
ဖးဖးဒိန်ကရူ, ကီးတရံးကီဆိန်, ဒူပျံယံကီရဲန့ အပူန့လီ. ဖဲလါ
အူဖြှဲ ၁၃ သီ, ၂၀၂၄ နံန့ ကီပယံသုးခးလီဝဲကျိဖးဒိန်ဆူ စဘ--
- သဝီ အယံ ကျိတဖန်သံ ဒီး သဝီဖိအဟံတဖန် ဟးဂူဟးဂီဝဲဒိန်
န့လီ. ဒီဖျိတင်ခးလီကျိဖးဒိန်အံအယံ သဝီဖိတင်စုလီဒိန်ခိန်အဂူ
အဂါဒ်အမ့ ထူ, ကျိစု ဒီး သိလုယံသုတ်တဖန် ဟးဂီဝဲစုကီးန့
လီ. တင်ဂီအံပာ်ဖျါဝဲ ပိမုန်သုတ်တဖန်န့အိန်လာတင်ပူလါအ
အိန်ဖဲဟံတဖျါအဖိလံ ဖဲပယံသုးခးလီတင်အဆာကတီန့လီ.
ဖဲပိမုန်သုတ်တဖန် တဲသကီးတင်ပျံတင်ဖုလါ အဝဲသုတ်လဲဒီဖျိဘတ်တ
ဖန်အဆာကတီ အဝဲသုတ်ယံထီန်ကဒါကူ တင်ခးလီတင်ဒိသီးအံသုတ်
တဖန်န့လီ. (တင်ဂီ- KHRG)

- ပိမုန်လာအယုအိန်ကမ့ဘူးဒီး တင်ဒုတင်ယံကဲထီန်အလီသုတ်တဖန် ပာ်ဖျါထီဝဲလီဆိဒ်တင်လာတင်ခးလိသး
သီသဲတဖန် ဒုးကဲထီန်အဝဲသုတ် သးအတင်ပျံတင်ဖုထီရီ ဒဲလဲန့လီ. ပိမုန်သုတ်တဖန်ပာ်ဖျါထီဝဲဒိန်လာ နီသး
တင်အိန်ဆူအိန်ချ့အတင်ဂုကီလာကတီယံ ဒ်အမ့ တင်ကဲထီန်သးဝံအလီခံ တင်တူဘတ်သးတင်ဃာတင်စံအတင်
ဆါ, တင်သးဟးဂီ ဒီး သးတင်ပျံတင်ဖုသုတ်တဖန်အိန်ထီဝဲဒိန် ဒီဖျိကီဝဲလာအဝဲသုတ်အဂီ လါကယုပူဖျဲအသးလာ
တင်မပယွဲသုတ်တဖန်အယံန့လီ.
- ဒီဖျိတင်ဟဲခးလီတင် ညီနီကဲထီန်သးလာမုနီအိအယံ သဝီဖိအါတကွာ်ဘတ်အိန်ဝဲလာတင်ပလီသုတ်ပလီသးဒီး အဝဲ
သုတ်မံဘတ်ဝဲတဘျဲဘတ် မုလာအဝဲသုတ်ဘတ်ယိဝဲဒိန်ဒိန်မးလါ ကမံသပူဘတ်အသးလာမုနီအိန့လီ. ပိမုန်လာတင်
ထံလိသံကွာ်အါအကျါသပူတပူဘျဲန့ပာ်ဖျါဝဲဒိန်လာ အဝဲသုတ်ဘတ်ကွာ်ဆါမံဒီး တင်မံအတင်ဂုကီန့လီ.
- ပုလါတင်ထံလိသံကွာ်အါသုတ်တဖန် ပာ်ဖျါဝဲဒိန်လီတင်လီဆဲးလါပယံသုးခးအတင်မဟးဂီဝဲဟံဃီဒီး ပုတဝါ
အတင်သုတ်ထီဝဲသုတ်တဖန်န့ ဒုးအိန်ထီဝဲတင်သုတ်အုးသးအုး ဒီး တင်သုတ်ဘတ်ဒိသးဘတ်ဒိလာအဝဲသုတ်အဂီန့လီ.
- ဖဲတင်ဃာအိန်ကမ့ကဲထီန်သးဝံအလီခံ တင်တူဘတ်ညီနီတဖန်လါ ပုလါတင်ထံလိသံကွာ်အါသုတ်တဖန်ပာ်ဖျါ
ထီဝဲန့ မုဝဲတင်သုတ်အုးသးအုးဒီဖျိတင်သးသယုဘတ်ဟံဃီန့လီ. ပိမုန်သုတ်တဖန် ကွာ်ကဒါလာအဟံအယံ
တနီဘတ်အမံညါ အဝဲသုတ်ဘတ်ဃာအိန်ကမ့ဝဲတဘျဲဘျဲန့လီ. တင်ဘတ်ကွာ်ဆါမံ တင်မဆါပယွဲတပျါတပျါ
သုတ်တဖန် ဒီး တင်ဘတ်ဃာအိန်ကမ့တလီလီတဖန်အံ ဒုးအိန်ထီဝဲတင်တူဘတ်ဒ်အမ့ တင်သုတ်လီဘုးသးလီဘျဲ
ဒီးဒ်န့အသး တင်တူဘတ်လါ တင်ဘတ်တင်ဘာ ဒီး တင်အိန်သဒါ လါအဝဲသုတ်ဂီတအိန်နီတပူဘတ်န့လီ.
- ဒီဖျိတင်သဘံသဘုန်ကဲထီန်သးလာအယံအထာ, တင်ထီဒုးမပယွဲဒုဖိသဝီဖိသုတ်တဖန်ဒိန်ဒိန်မုမု ဒီး တင်ဃာအိန်
ကမ့သုတ်တဖန်အယံ ပုလါတင်ထံလိသံကွာ်အါအါပာ်ဖျါထီဝဲဒိန် နီသးအတင်အိန်ဆူအိန်ချ့အတင်ဂုကီလာ
ကဲထီန်သးသကူဆဲးဒးလါပုတဝါအပူန့လီ.

၅.၂. တင်ထီဒုးသုတ်တဖန် ဒီး တင်ဃာအိန်ကမ့အတင်ဘတ်ဒိဘတ်ထံးလာဟံဃီဖိသုတ်တဖန်အဖိခိန်

- ဟံဃီဖိဖိ ဒီး ဘူးတင်သုတ်တဖန် သံမုဂူ ဘတ်ဒိမုဂူန့ ဘတ်ဒိဘတ်ထံးဝဲ ပိမုန်သုတ်တဖန် ဒီး ပုတဝါဒီတဖုအနီ
သး ဒီး ပုတဝါတင်ရဲလိဘတ်ထွဲအတင်အိန်မုဆိးပာ်ဒိန်ဒိန်မုမု ဒီး ဒုးအိန်ထီဝဲတင်တူဘတ်နးနးကလဲ ဒ်အမ့
တင်ဘတ်မိန်ဘတ်မး ဒီး တင်သုတ်အုးသးအုးသုတ်တဖန်န့လီ. ဟံဃီခိန်အကျါတဂါမုတအိန်မူလါဘတ်န့ ဒုးအိန်ထီ
ဝဲ သးအတင်ဆိန်သနး ဒီး တင်လုအိန်နီခိသးသမူ အတင်တင်တင်သုတ်တဖန် ဒီဖျိတင်ကဲထီန်သးဒ်အံန့ ညီနီဘတ်ဒိ
ဝဲဟံဃီဖိဖိကျိစုအတင်အိန်သးဒိန်ဒိန်မုမုန့လီ.

- ဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢလီၤကဝီၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ပလီၤဆိအီၤ တချုးလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် တဘျီတခါၣ် ဃုၢ်အိၣ်ကဒုဝဲဆူတၢ်လီၤအဂၤတလိၣ်ဃီန့ၣ်ဝဲသန့က ညီန့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအသးလၢတၢ်တတိၣ်သ့ၣ်ပာ်သးအပူၤအဃိ ဟံၣ်ဖိဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖးဒီးအံၤန့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီဒီး တၢ်သ့ၣ်ကိာ်သးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ် ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်ညါထွဲဝဲ အဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢအဃုၢ်လီၤဖးဒီးအီၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်အိၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်ဘၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

၅.၃. တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢပုၤတဝါဒိတဖုအဖီခိၣ်

- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဖဲဒူဖိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်လီၤဖးလိာ်အသးတဂၤဒီးတဂၤ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအတၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ဒီး မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢထူသန့အတၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. ပုၤတဝါအတၢ်လီၤမုၢ်လီၤဖး ဒီး တၢ်ကမၤစၢၤလိာ်သးကျိၤကျဲတအိၣ်လၢဘၣ်အဃိ တၢ်သ့ၣ်အုးသးအုး ဒီး တၢ်သယုၢ်သညါအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ ပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်တနီၤပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အါဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသုးကတၢ်လီၤဝဲမ့ၢ်ပိာ် လၢပုၤပာ်ဖျါထီၣ်သးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဟးဆွဲးဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်သးအါအါဂီၢ်ဂီၢ် ဒီး တမၤသီၣ်မၤသဲတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ကလဲၤမၤဝဲပုၤတဝါဘျီနီၤပွဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအကျါသၢပူၤတပူၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်ပျံၤဝဲကဘီယုၤတၢ်ဟဲးလီၤတၢ်ဒီး တၢ်ခဲးလီၤကျိၤဖးဒိသ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ ဒီး တၢ်တၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကလဲၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤမ့ၢ်တမ့ၢ် ကရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲဘျီနီၤပွဲၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢဘၣ်တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးအီၤ (၇၅) မျးကယၤန့ၣ်ပာ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် ဒ်သိးအဖိကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်အါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ခီဖျါပယီၤသုးအတၢ်ခဲးလီၤနီၤစၢၤတၢ်လၢကွၢ်ဖိခိၣ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ပညိၣ်ခဲးလီၤဝဲကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဃိ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးဆုၢ်အဖိလၢကွၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ဆုၢ်ဝဲတဘျီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်အါဂၤစံးဝဲဒၣ်လၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ အတၢ်အိၣ်မူဟဲးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါလီၤတၢ်ဝဲဒၣ်လၢ အနီၢ်ကစၢ် မ့ၢ်တမ့ၢ် ပိာ်မုၢ်အဂၤလၢအသ့ၣ်ညါဝဲတဖၣ် ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အီၤအါဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲနီၤသးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢပိာ်မုၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၅.၄. ကျိၤကျဲလၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလၢကမၤစၢၤဝဲ နီၤသး ဒီး ပုၤတဝါတၢ်ရူၤလိာ်သးတၢ်ဆိၣ်သန့တဖၣ်

- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီး နီၤသးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အတၢ်တၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲပယီၤသုးဟဲးလီၤတၢ် ဒီး ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဝဲအလီၤခံ ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က ပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် သ့ဝဲကျိၤကျဲအါဘိဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ် အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကျိၤကျဲခိၣ်သ့ၣ်အကျါတဘီလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်သးဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤဝဲ အဝဲသ့ၣ်နီၤသးတၢ်တူၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျိၤကျဲအရူၤဒိၣ်အဂၤတဘီလၢ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲလီၤလီၤဆိဆိတခါမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်လိာ်သး ဒီး ဟ့ၣ်ခီဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်လဲၤခီဖျါဒီး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်သိးကယုၤထံၣ်န့ၣ်ကျိၤကျဲလၢ ကမၤစၢၤလိာ်သးကဒဲကဒဲဒီး တဘျီတခါန့ၣ် ဒ်သိးကယုၤထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဘျီကျဲကျဲတဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ပဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢလိာ်သးကဒဲကဒဲ. ပတဲလိာ်ပသးတၢ်ဒီးတၢ် လၢပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသး. တၢ်အံၤန့ၣ် တမ့ၢ်လၢက ကဲထီၣ်အသးထဲတသီဇီၤဘၣ်. ကကဲထီၣ်ဝဲအသး လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်ညါ. တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ထီၣ်က့ၤဘၣ်တစုဒု ပက ဆဲးန့ၢ်ဟူၣ်ဒီးကျိၣ်သီၣ်. အဃိန့ၣ် ပကဘၣ်ဟံၣ်ဆူၣ်ပသးလီၤ.”

နီၣ်စ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ တီၢ်အူၤကီၢ်ရဲၣ်

- ပိာ်မုၢ်တနီၤ ဟံးန့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲနီၢ်သးဂံၢ်ဘၢ ခီဖျါလၢတၢ်ထုကဖၣ်, လဲၤမၤလိတၢ်လၢလံာ်စီဆုံကွီ, ကန့ၣ်ဝဲနီၢ်သးအတၢ်စံာ် တဲၤတဲၤလီၤ မ့တမ့ၢ် သီခါအတၢ်သိၣ်လီၤသီလီၤတဖၣ် လၢကလံၤကျါ (အိၤလဲ) ပုၤ, မၤလိသးလၢ တၢ်ကီၤသ့ၣ်ကီၤသး ဒီး သူတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၆. တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲ တၢ်တီတၢ်တြၢ် ဒီး တၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢခါဆူမဲာ်ညါ

- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤခဲလၢာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒီး တၢ်မုၢ်လၢတီၢ်ပာ်ခါဆူမဲာ်ညါလၢအဝဲသ့ၣ် အနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်, အဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂီၢ်, အပုၤတဝါအဂီၢ် ဒီး အထံအကီၢ်အ ကီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်လၢဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အိၤ အါန့ၢ်ဒီးလွံၢ်ပုၤသၢပူၤန့ၣ် ပာ်ဖျါဝဲအတၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢ အသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်အဟံၣ်အဃီဒီး မုၢ်လၢဝဲလၢကက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢအဟံၣ် ဒီး အိၣ်မူဘၣ်က့ၤပုၤဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်တီတၢ်တြၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် တၢ်မၤကတၢ်ကွံာ်သးမိၤစီရိၤသန့န့ၣ်လီၤ. ပုၤ တနီၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲ အတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤလၢအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်တီစၢ်မၤစၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ် ခီဖျါတၢ်မၤဆါမၤအါမၤသီ လၢကဲထီၣ်တၢ်သးလၢအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တဲၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးထံၣ်အါထီၣ်ဝဲ တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢပိာ်မုၢ်အဂီၢ် ဒီး မုၢ်ခွါတၢ်ထဲသီးတုၤသီးလၢခါဆူညါန့ၣ်လီၤ.
- လၢခံကတၢ်န့ၣ် ပိာ်မုၢ်အါဂၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ်လၢ ဒ်ပယီၤသးမိၤစီရိၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်ဝဲအသီး အလီၤအိၣ်ဝဲလၢတၢ်က ဘၣ်ဟံးထီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တနီၤထံၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အပုၤတဝါ အိၣ်ဒီးမူဒါလၢကဘၣ်ဟံးထီၣ် ဂ့ၢ်ဝီ ဒီး လိာ်ဘၢလိာ်ကွီၢ်ဝဲပယီၤသးမိၤစီရိၤ ခီဖျါကွီၢ်မ့ၢ်လၢအမၤကမၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

“ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်လၢ ယဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒီး ဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ. ဒ်န့ၣ်အ သီး ယအဲၣ်ဒီးစ့ၢ်ကိးလၢ ပကဟးထီၣ်က့ၤလီၤဘၣ် ဒီး ဖိးဘၣ်မၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ဟံၣ်ဖိ ဃီဖိကိးဒူၣ်ဒဲး လုၢ်အိၣ်ဘၣ်အနီၢ်ခိၣ်သးသမူလၢတၢ်ဘီၣ်တၢ်ညီအပူၤလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ဘၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ယအဲၣ်ဒီးလၢ ပ ဝဲကိးဂၤဒဲး အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢလီၤလီၤ ဒီး အိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အပူၤလီၤ.”

မၣ်ခ---, ပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢ ဘျးဒဝဲၢ်ကီၢ်ရဲၣ်

တၢ်ကတိၤကျၢၢ်တံၢ်

- ဖဲ ၂၀၂၄ နံနံ ဒီး ၂၀၂၅ နံနံ တၢ်ပၤဖျါအဆၢကတီၢ်ဒိတကတီၢ်အပူၤအံၤ ပယီၤသုးမိၤစီရိၤအတၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ် တၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ်အယံ တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤဟဲအါထီၣ်ဝဲသကုၤဆးဒးလၢ ကညီၤကီၢ်စံၣ်ဒိတဘျဲညါအပူၤဒီး တၢ်အံၤမၤနးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢ်လၢ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤဒီဖျါ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်လဲၤဝဲလၢ တၢ်သဘံၣ်သဘျဲအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပၤဖျါအံၤ ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ဒီဖျါတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤန့ၣ်ညီၤန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢ တၢ်ခးလီၤနီၤစီၤတၢ် မ့တမ့ၢ်တၢ်ခးလီၤတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိာ်လီၤလီၤအယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွံာ်လၢ တၢ်ဘၣ်ယိာ်လီၤပျံၤအလီၢ် ဒီး သုးအသးဆူတၢ်ဘၣ်ယိာ်လီၤပျံၤလီၤလၢအဂၤတတီၤ ဒီးတၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်တၢ်အသိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပၤဖျါအံၤ ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဘၣ်ထွဲဒီးပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် နၢ်ပၤဂဲၤအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး လံာ်တၢ်ပၤဖျါအံၤ ကွၢ်ထံသမံသမိးစ့ၢ်ကီးဝဲ နီၢ်ခိတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်ထီၣ်ရီၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤဒီး တၢ်အိၣ်သးဖဲ တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤကဲထီၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူ အတၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဒီး တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအဂၤအဂၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ် ဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးနးကလဲာ်လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢ ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမံၤပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လံာ်တၢ်ပၤဖျါအံၤဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤန့ၣ် ညီၤန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးဒီဖျါလၢ ကီၢ်ပယီၤသုးအတၢ်မၤကမၣ်ဝဲ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤပုၤဂ့ၢ်တၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအသဲစးတၢ်ဘျါ ပာ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ခးလီၤတၢ်လၢကဘီယူၤ, တၢ်ခးလီၤကျိဖးဒိၣ်, ဒီး တၢ်ထီၣ်ဒုးတပျီၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ညီၤန့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤ, တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး, ဟံာ်ဃီတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤ ဃုာ်ဒီး ကမုၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီး လၢတၢ်အံၤအယံ ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်တဖၣ်ဘၣ်ပာ်တၢ်ကွံာ်အဟံာ်အယံ ဒ်သိး ကဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ ဒီး တၢ်ပူၤဖျဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ တၢ်မၤတပျါတပျါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်တလၢတပျဲဒီး တၢ်ဂံၢ်ဆံးဘါစၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဖဲတၢ်ဃုၢ်အိၣ်ကမံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ထီၣ်ရီၤ လၢအဟဲအိၣ်ထီၣ်ဒီဖျါပယီၤသုးအတၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ် ဒီး အတၢ်မၤဆါပယွဲအဂၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မၤဃံးဝဲပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အခွဲးအယာ် လၢကလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲ ဒီး တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကလဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ ဒ်သိးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူခွဲးယာ်, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ် ဒီး တၢ်လိာ်လၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်မၤပယွဲတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ကလဲၤဆူလုာ်လုာ်ထူသန့ ဒီး ပုၤတဝါဘျုးဇိၤပွဲၤဒီးသ့ၣ်တဖၣ်အယံ ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ် တဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးခွဲးယာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢဘၣ်.
- ပယီၤသုးအတၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤကမၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘျဲကွီၢ်မုာ်သဲစးတၢ်ဘျါ (ICL) ဒီး အပတီၢ်တုၤထီၣ် ထီၣ်ဘးလၢဒုးယၤကွီၢ်မုာ် ဒီး ကွီၢ်မုာ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ဆၢၣ် သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ပယီၤသုးအတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤပယွဲ လၢအကဲထီၣ်သးတလီၢ်လီၢ်လၢတၢ်လီၢ်သကုၤဆးဒးဒီး ကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲ ဒ်သိး ကမၤဃံးထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအံၤ ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤဒီဖျါကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲန့ၣ် တမ့ၢ်ဟဲဒီဖျါထဲလၢ စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘျဲ ထဲတခါဒီးအယံဘၣ်. မ့မ့ၢ်တခါဟဲကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးအသးဒီဖျါ လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး တၢ်မၤဆါမၤပယွဲအတၢ်အိၣ်မူခဲအံၤခဲအံၤ လၢထံၣ်စိကွၢ်ဖျါဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်မုာ်လဲၤဒီဖျါဘၣ်တၢ်အိၣ်သးကီၢ်ခဲ ဒီး တူၢ်ဘၣ်တၢ်မၤအမၤဆါဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့ အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဒီးဝဲအတၢ်တူၢ်န့ၢ်ခိၣ်ကဲလၢအဂၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိၤကျဲလၢအသ့ဝဲဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်မၤရဲၣ်ကျဲၤသန့သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်အိၣ်ယၤတဆံးတက့ၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် ဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလိာ်

စွဲကိစ္စအသေး ဒ်သိးကပ်ဆူဒ်အသေးဒီးအိဉ်မူဝဲဆူညါကန့ၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲဉ်ဂ့ၤဂ့ၤ ကျိၤကျဲၤလၢအဝဲသ့ဉ်သ့ဝဲ ဒ်သိးဆဲးအိဉ်မူဝဲကန့ၣ်ကသ့အံၤ တၢ်နၢ်ပၢ်အိၣ်ဒ် တၢ်အိဉ်မူလၢအပွဲၤဒီးသူးသ့ဉ်လၢကပီၤ, ခွဲးယၢ်လၢပွဲၤဒီးတၢ်ပူၤဖျဲးထီဉ်လၢတၢ်ဆီဉ်တံၢ်မၤန့ၣ်တသ့ဘဉ်.

“ယသွာ်နီၣ်ဘဉ်ယဟံၣ်ဒီး ယသဝီ. အပူၤကွဲၢ်န့ၣ် ပအိၣ်မူဘဉ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခဉ်အပူၤ, ပမၤဘဉ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဘါဘျုးစီၤပွဲ
 စီၤသွာ်တဖၣ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤ ဒီး ပဟံၣ်ပူၤန့ၣ်ပွဲၤဝဲဒီး ဖိသဉ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအကလုာ်လီၤ. ပသွာ်နီၣ်ဘဉ် ပဟံၣ် ဒီး ပသ
 ဝီ. ခဲအံၤဒုပဟံၣ်ပဃီသွာ်တဖၣ် ဘဉ်အိၣ်တွံၤသယုာ်သညီက့ၤဝဲဒၣ် ဒီး ပသွာ်နီၣ်ဘဉ် တၢ်ကိးမံၤဒဲးလၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.”

နီအထ---, ပှလီအိန်ကမုံလ၊ ဒုသထူဉ်ကီရေဉ်

တၢ်တၢ်ဂီၤတဘျဉ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန္နဒါအံၤဖဲ လၢမးရှး ၃၁ သီ, ၂၀၂၄ နံၣ် ဖဲတၢ်လီၤတတိၤလၢအဘူးဒီး ဖၣ်ပူၣ်ဝဲၣ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မၤတြိၢ် ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤဝဲအံၤပၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုၤလၢအခိၣ်စိာ်ဃုာ်ဒီးအဖိဆံးသ့ၣ်တဖၣ် ဒီဖျါလၢ ကီၢ်ပယီၤသးကဘီ ယူၤဟဲခးလီၤတၢ်ဖဲဖၣ်ပူၣ်ဝဲၣ် အက--- သီခါဖျဉ်ကရၢၢ်သဝီဖိတၢ်ဃုၤအိၣ်ကဒုလီၤတတိၤအံၤအဃိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပယီၤသးတၢ်ထီၣ်ဒုးအဃိ သဝီဖိဃုာ်ဒီး ပိာ်မုၢ်ဒီးဖိသုၣ်ဆံးသ့ၣ်တဖၣ် ဟဲဃုၤအိၣ်ကဒုတုၢ်ပာ်လံဝဲဖဲ အက--- သဝီသီခါဖျဉ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတၢ်ဖဲ သီခါဖျဉ်တၢ်ဃုၤအိၣ်ကဒုလီၤအဘျီဝဲအံၤ ဘၣ်ဒိသဝီဖိ (၉) ၈ ဒီး သဝီဖိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်ဃုၤထီၣ်လၢဝဲၣ်ချၢဒီး လဲၤအိၣ်ကဒုက့ၤဝဲဆူတၢ် လီၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢတၢ်ဘၣ်ဃုၤမ့ၢ်ဟးဖျါဒီးအံၤအဃိ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ပာ်တုၢ်ကွံာ်အဟံၣ်ဃီ, တၢ်သူၣ်ထီၣ်ပိးလီ ဒီး တၢ်အိၣ် မိၢ်ပုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ပာ်ကိးဝဲ ဒ်အမ့ၢ် ဘုသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိဒ်အမ့ၢ် တၢ် လီၤကီၢ်, တၢ်ဘၣ်သမုၢ်, တၢ်ကူး ဒီး တၢ်ဟးဖျါလူတၢ်ဆါသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ကသံၣ်ကသီတလၢလီၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် ကဲထီၣ်သးဂ့ၢ်ဂီၢ်အဝဲအံၤ သဝီဖိဘၣ်ဃုၤမ့ၢ်ဟးဖျါအနီၣ်ဂံၢ်ခဲလၢာ်အိၣ်ထဲလဲၣ်န့ၣ် တၢ်တသ့ၣ်ညါအံၤလီၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်ထီၣ်တၢ်သး ခိဖျိပယီၤသးမိၤစီၤဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ပၣ်ပနီၣ်အီၤလၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဟီၣ်ခိၣ် ဖိခွဲးယၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ ကညီၤကီၢ်စံၣ်အပူၤအဃိ ပဃုထီၣ်သပုၤပုၤလၢ -

ဆူ ASEAN, ထံဂုၤကီၢ်ဂၤပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢ -

- ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့, ထံဂုၤကီၢ်သး ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ် ဆူလီၤကဝီၤကရၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ပၣ်ပနီၣ်အီၤ လၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ကရၢသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အိၣ်ဃာ်လံၤဒီး တၢ်လဲၤခိဖျိ, လီၤကဝီၤတၢ်ဘျးစဲ, သူၣ်ထီၣ်ဃာ်တၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ် ဒီး တၢ်နၢ်လၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်လံၤဒီး အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤမၤတၢ်လံ တၢ်ဘၣ်ထွဲလၢ တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်မိၣ်ခြံၣ်စံၣ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးသန့ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤခဲလၢဒီး လၢအဆီၣ်ထွဲပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယၢ်, တၢ်လဲလိာ်အဆၢကတီၢ်တၢ်တီၢ်တြၢ ဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်လၢအကၢဝဲဒီးန့ၣ်လီၤ.
- ဆဲးပၢ်ဖျိထီၣ် တၢ်ပၣ်သးထီၣ်ဒါပယီၤသးမိၤစီၤ “အပဒိၣ်” ဖျိဖျိဖျိဖျိ ဒီး ဟးဆွဲးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢ လၢကဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သဲးတၢ်ပၣ်ပနီၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢ ထံဂုၤကီၢ်သးမုၢ်ဂုၤ, ထံဂုၤဘၣ်စၢၤတၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ်မုၢ်ဂုၤ ဒီး မုၢ်ကျိၣ်ဝဲၤကွၢ်မုၢ်ဂုၤန့ၣ်တက့ၢ်. ၂၀၂၅-၂၀၂၆ နံၣ် အတၢ်ဃုထၢ လၢတၢ်မၤအီၤတယံၣ်ဒီးဘၣ်အံၤ တမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဃုထၢ လၢအသဘူၤ ဒီး အတီၤအတြၢဘၣ်. ဒ်န့ၣ်အသိး တမ့ၢ်စ့ၢ်ကိး တၢ်ဃုထၢလၢအဒုးန့ၣ်ဖျိထီၣ် ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤဘၣ်. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဂုၤတမံၤဂုၤ လၢပယီၤသးမိၤစီၤဟံးထီၣ်မၤဝဲ လၢအဖျိလီၤကံၢ်ဒ်သိးတၢ်ဆီတလဲဆူ ကမုၢ်တၢ်ပၤတၢ်ပြးကဟံးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဒ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တခါဒီး တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကမၤကတၢ်ကွၢ်ဝဲသးမိၤစီၤသန့နီၣ်ကီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.
- ထံဂုၤပဒိၣ်လၢအဟ့ၣ်ပယီၤသးမိၤစီၤထံဂုၤတီၢ် တၢ်ပၣ်ပနီၣ် ဒီး အိၣ်ဝဲလၢအလီၤခံ ဒ်အမ့ၢ် ရၢရၢ ဒီး တရူး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကြးပၣ်ပတုၣ်ကွၢ်အတၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသးမိၤစီၤခဲလၢန့ၣ်လီၤ. ထံဂုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ တြီတၢ်ဃာ်ဝဲဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဘျီၣ်ဒိၣ်လၢ ကဟံးထီၣ်ဂုၢ်ဝီ ဒီး မၤညီၤန့ၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်သဲးတၢ်ပၣ်ပနီၣ် ဆူသးမိၤစီၤအံၤအဃိ မၤညီၤထီၣ်ဝဲပယီၤသးမိၤစီၤ လၢကပူၤဖျဲးထီၣ်ကွၢ်ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးစိကမိၤလုာ်ဘၢဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်သဘံၣ်သဘၣ်အတၢ်ဟံးပိာ်ထွဲထီၣ်အံၤ လၢအလဲၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လီၤလီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံဂုၤပဒိၣ်အဂၤလၢအဟးဆွဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ပယီၤသးမိၤစီၤခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ် ကြးဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဆီၣ်သနးလၢ ရၢရၢ, တရူး ဒီး ထံဂုၤအဂၤအဂၤ သ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် ဒ်သိးထံဂုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကမၤဒ်သိးဒီးအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မၤဆူၣ်ထီၣ် တကီၢ်ခါထံဂုၤကီၢ်ဂၤတၢ်ဖိဃံးတြီဃာ် လၢပယီၤသးမိၤစီၤအဖီခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ခိဖျိမၤဟါမၤကွၢ်ကျိၣ်ကျဲ လၢပယီၤသးမိၤစီၤ ဒီး ပုၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟံးန့ၣ်သ့ၣ်လၢအတၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ်အသိး မၤအါထီၣ် တၢ်ဖိဃံးတြီဃာ်ဘၣ်ထွဲဒီး စုကဝဲၤပီးလီ, သိ, ဒီး သုးပီးလီ လၢကီၢ်ပယီၤသး ဒီး ပုၤလၢအမၤစၢၤအီၤခိဖျိခါန့ၣ်အီၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖီခိၣ်တက့ၢ်.
- ပမ့ၢ်ကွၢ်ကၤလၢတၢ်စံၣ်စိန့ၣ် ဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢအံၤတဟံးထီၣ်မၤဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢ အခီပညီအိၣ်ဝဲနီၣ်နီၣ် လၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. လၢကဘျီဘၣ်ကၤတၢ်အံၤအဂီၢ် ပဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ဘီမုၢ်စၢ်ဖျိကရၢ လၢကမၤအါထီၣ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကရၢကရီ ဒီး ထံဖိကီၢ်ဖိကမုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖၣ် တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤသကိးဖျိဖျိဖျိဖျိ လၢအပၣ်လုာ်ပၤလီၤကဝီၤအတၢ်လဲၤခိဖျိ, ရူဒီးပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်သဘၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢတၢ်ပၣ်ကဲအပူၤ ဒီး သုတမ့ၢ်ဒိပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအမၤစၢၤလီၤအသးတသ့ဘၣ်တဖၣ်အသိးန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤအခီပညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်ကဘၣ်တူၢ်လိာ်ပၣ်ပနီၣ် လၢပယီၤသးမိၤစီၤအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂုၢ်ကီၢ်အိၣ်သ့ၣ်ဒီး လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါ တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢလၢပုၤပုၤ ဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢကီၢ်ပယီၤထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤတၢ်လံဝဲ ဒ်သိးတၢ်ကဟံးထီၣ်ဝဲ ပယီၤသးမိၤစီၤဂုၢ်ဝီအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ဆိပ်ထွေထွေကော်မတီရဲ့သွပ်တဖန် ဒ်သီးကဟံးထီၣ်ဝဲဂ့ၢ်ဝီလၢ ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤတၢ်ဟံးထီၣ်သဲစးဂ့ၢ်ဝီဒီးပၤတၢ်မၤကျိၤကျဲအဖီလၢ ဘၣ်ထွေဒီးကွီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိန့ဆၢဒီး ဒုးယၤကွီၢ်မ့ၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသး လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

ဆူကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ (KNU) -

- ကျဲးစးဘျါရဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွေဒီး သွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, မုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤ လၢအပုၤဃုာ်ဒီးလုၢ်လၢထူသန့တၢ်ထံၣ်ဘၣ်ထွေမုၢ်ခွါသ့ၣ်တဖန်, ပုၤတၢ်အတၢ်ထံၣ်သံ ဒီး ပိာ်ခွါဒိၣ်စိအတၢ်ပာ်သးတဖန် ဒီဖျိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ကျဲသန့သ့ၣ်တဖန်လၢ အမၤလီၤတၢ်ဝဲပိာ်မုၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပုၤဃုာ်ပုၤဂီၢ်ထံးသးတုၤသီးလၢ KNU ဝဲကျိၤခဲလၢအပူၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်တီခိၣ်ရဲမဲပတီၢ်သ့ၣ်တဖန်အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- ပၤဃုာ်ဒီးလုၢ်ပိာ်ထွေမုၢ်ခွါတၢ်ဘျါခဲလၢအအိၣ်လၢ Geneva Call ၂၀၁၃ နံၣ် အလံာ်တၢ်အၢၣ်လီၤ အပူၤလၢအဘၣ်ထွေဒီး တၢ်တြီဃာ်သွံၣ်ထံးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢ စုကဝဲတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်အဆၢကတီၢ်ဒီး တၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်မုၢ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံးကွၢ်တလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကျဲးစးဘျါရဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ကမၤကီၢ်ညါထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်သးဘၣ်ဆၢ လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤပာ်ဖျါစ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢ တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢ်လၢအကဲထီၣ်သးထီၣ်ရဲအံၤ ဟဲခိၣ်ဖျါစ့ၢ်ကီးအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်ထွေဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤသ့ၣ်တဖန် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်မၤဘၣ်ဒိခွဲးယၢ်လၢတၢ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွေကဟုကယာ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်အိၣ်မူတီၤပတီၢ်လၢအဖုၣ် ဃုာ်ဒီးအဂ့ၢ်အဂၤတဖန်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ တၢ်မ့ၢ်ဘျါရဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤတဘျီဃီန့ၣ် ကမၤစၢၤလီၤဝဲတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖန်ဒီး လၢတၢ်ကဘျါရဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤအဂီၢ်တဒီးသန့ထီၣ်သးလၢတၢ်မၤဝဲတၢ်လဲလိာ်အကတီၢ် တၢ်တီတၢ်တြီလၢအထူးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံာ်အဖီခိၣ်လၢလၢဆုဆုန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သ့ၣ်တဖန်အံၤတဘျါရဲအီၤခဲအံၤသ့ဒီး တၢ်ကြးဘျါရဲအီၤခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ ပဃုထီၣ်သပုၤပုၤလၢ - ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤကရၢကရၢ ပုၤဃုာ်ဒီး UNOCHA, UN ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤကရၢတဖန်, ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂၤကရၢသဘျီတဖန်ဒီး ပုၤဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤတဖန်လၢ -

- တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဆၢတၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤအဂီၢ် မၤသကိးတၢ်တုၤသီးထံးဒီး ဖျိဖျါဖျါဃုာ်ဒီး လီၤကဝီၤပုၤတၢ်ကရၢကရီတဖန် ဒီး ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရၢကရၢတဖန် ဒီဖျိတၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်စ့ ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အတၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤအဂၤသ့ၣ်တဖန် ဒ်သီးကဘျါရဲဝဲ ဂ့ၢ်ကီၢ်အူပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢဒုဖိသဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖန်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤပုၤဃုာ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွေကဟုကယာ် လီၤဆီဒၣ်တၢ် လၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖန်အဂီၢ်, နီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ ဒီး တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ပီးလီၤအဂၤသ့ၣ်တဖန်, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤ ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖန်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤလီၤဆီလၢ ပုၤဖၤစၢၤဖိတဖန်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်တၢ်လၢ အလိာ်ဆိဝဲနီၢ်ခိၣ်ဒီဖျိအဝဲသ့ၣ်တဖန်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢမဲာ်ဝဲဒီး တၢ်တၢ်အါမး ဖဲလၢအဘၣ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဟူးဂဲၤကတီၢ်န့ၣ်ခဲးတၢ်ဒီး ထံကီၢ်အိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖန် ဒ်သီးအဝဲသ့ၣ်ကအိးထီၣ်အကီၢ်ဆၢ လၢတၢ်ကဆၢဝဲပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်လၢတလဲၤဒီဖျိထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဖဲတၢ်အိၣ်သးဒ်အံၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ပတအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ဝဲ ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤ ဒီး တၢ်ကမၤဝဲမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီး ထံကီၢ်ပဒိၣ်ဘၣ် ဒီဖျိတၢ်အံၤကဟ့ၣ်ဝဲပယီၤသးမီၤစီရိလၢ သဲစးတၢ်ပာ်ပနီၣ် ဒီး ကဒုးအါထီၣ်ဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤသ့ၣ်တဖန်န့ၣ် လဲၤဝဲဆူပယီၤသးအအိၣ်ဒီး တတုၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါလၢအလိာ်ဘၣ်တၢ်နီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တဖန်အအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လဲၤဒီဖျိအိၣ်တုၤလံ အနံၣ်လၢအဆံတဖန်အဆံလၢအဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲဒၣ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤလၢ တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဒီဖျိပယီၤသးမီၤစီရိန့ၣ် တလဲၤတုၤဆူထံဖိကီၢ်ဖိကမျါတဖန်အအိၣ်ဘၣ်ဒီး မ့တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်သ့ဝဲလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်အဂီၢ်အဃိ ဟးဆဲးမၤသကိးတၢ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤသးဒီးအပဒိၣ်လၢတဖိးသဲစးဘၣ် လၢကျဲတဘျီဂ့ၢ်တဘျီဂ့ၢ် လၢအပုၤဃုာ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွေမၤစၢၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကညီဒီကလုာ်စာဖိုဉ်ကရု (KNU) လၢ -

- မၤသကိးတၢ်ဒီး လီၤကဝီၤဂံၢ်ခိဉ်ထံးကရုၢ်ကရုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်ဒုးအိဉ်ထီၣ်တၢ်ခီၣ်ဆၢတၢ်ဆါတၢ်ပုၤကျိၤကျဲၤ ဒ်သိး ကဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ ပုၤဘၣ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လုာ်အိဉ်နီၣ်ခိးသးသမူတက့ၢ်.
- ဃုအါထီၣ်ကျိၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်မၤအါထီၣ်ပိာ်မုာ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ်လၢ တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ ဒီး တၢ်လုာ်အိဉ်နီၣ် ခိးသးသမူသန့ၣ်ခဲလၢ်ဒီး လၢတၢ်မၤတၢ်ဆၢတဲာ်ပၤအပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ, လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢ KNU ဝဲကျိၤဘၣ်ထွဲ ဒီးပၤပြဲး လၢအမၤတၢ်လၢကမ့ၢ်ဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤအီၤသ့ၣ်ခိဖျါ တၢ်ဟ့ၣ်ဝဲကံၢ်စီတၢ်မၤလီၤလၢ အကြးအဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, တၢ်ပာ်ပနီၣ်ပိာ်မုာ်အတၢ်ပာ်ဃုာ်ပာ်ဂီၢ် ဟ့ၣ်လီၤသးတဖၣ် ဒီး တၢ်ဒုးအိဉ်ထီၣ်ကျဲၤသန့ လၢ ဘျါရဲမၤစၢၤပိာ်မုာ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤဆီသ့ၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်ထွဲဒီးဟုးသး, တၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသၣ်ဆံး ဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ အတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ရၤလီၤဒုးသ့ၣ်ညါ KNU မုာ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်လၢအဆီအချ့ ဒ်သိးပိာ်မုာ်အိဉ်လၢကီၢ်သူၤလုၤအပူၤခဲလၢ် ကသ့ၣ် ညါဘၣ်ဝဲဒီး ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မၤလီၤတၢ်လၢမုာ်ခွါကျဲၤသန့တၢ်မၤတက့ၢ်အံၤ ဘၣ်လိာ်ဝဲအသး ဒီး တၢ်မၤကျိၤကျဲၤအဂၤလၢအဂ့ၤကတၢ် လၢတၢ်ကမၤကတၢ်ကွၢ်ဝဲမုာ်ခွါတၢ်ထံၣ်ဆံး ကွၢ်တလီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး လၢတၢ် ကဒီသဒါဝဲမုာ်ခွါခွဲးယာ် ဒ်တၢ်ကွဲးလီၤပာ်အီၤလၢ CEDAW အပူၤသ့ၣ်တဖၣ် အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်ကျိဉ်စုဒီး တၢ်လုာ်အိဉ်နီၣ်ခိးသးသမူ အတၢ်ဆိဉ်ထွဲမၤစၢၤလၢပုၤပုၤဆူ KNU ပၤပြဲးပုၤမၤတၢ်ဖိဒီး သးဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဟံၣ်ဖိဃီဖိ ဒ်သိးတၢ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့ၢ်သ့ၣ်တက့ၢ်ထီၣ်လၢအသးလၢ ခါဆူမဲာ်ညါ ခိဖျါမုာ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ် ကီၢ်အဃီတဂ့ၢ် ဒီး ဒ်သိးတၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအဟဲအိဉ်ထီၣ်ခိဖျါ တကီၢ်ခါတၢ်ဘၣ်ဃုာ်အိဉ်ကမ့ၢ်အဃီ ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.